

Республика Татарстан
Совет Верхне-Чершилинского
сельского поселения
Сармановского муниципального
района

Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль
районының Югары
Чыршылы авыл жирлеге
Советы

РЕШЕНИЕ

КАРАР

16.09.2020

№ 14

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль
районының «Югары Чыршылы жирлеге»
муниципаль берәмлекенән жирле бюджеты
акчасы исәбеннән инвестиция проектлары
буенча муниципаль гарантияләр бирү тәртибен
раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары
турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федеरаль закон, Россия
Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясендә капитал салулар
рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлеге турында» 1999
елның 25 февралендәге 39-ФЗ номерлы Федеरаль законның 19 статьясындагы 2
пункты нигезендә Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Югары
Чыршылы авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының «Югары
Чыршылы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенән жирле бюджеты акчасы
исәбеннән инвестиция проектлары буенча муниципаль гарантияләр бирү
тәртибен расларга (1 нче кушымта).

2. Элеге каарны «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми
порталында» (PRAVO TATARSTAN.RU) һәм «Интернет»мәгълүмат -
телекоммуникация чөлтәрендә Татарстан Республикасы Сарман муниципаль
районының «Югары Чыршылы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенән
рәсми сайтында уриаштырырга.

3. Элеге каарның үтәлешен контрольдә тотуны үз ёстемә алам.

Югары Чыршылы
жирлеге башлыгы

И. Н.Камалетдинов

Сарман муниципаль районы
Югары Чыршылы авыл жирлеге
Советы кааарына
1 ичэ күшүмтэ

16.09.2020 №14

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы «Югары Чыршылы авыл жирлеге»
муниципаль берэмлегенен жирле бюджеты акчалары исәбеннән инвестиция проектлары
буенча муниципаль гарантияләрне бирыу
ТЭРТИБЕ

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1 Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының «Югары Чыршылы авыл жирлеге» муниципаль берэмлегенен жирле бюджеты акчалары исәбеннән инвестиация проектлары буенча муниципаль гарантияләрне бирыу механизмын билгели.

1.2. Элеге Тәртип максатларында түбәндәгө төшөнчләр һәм терминнар кулланыла:

Бенефициар-файдаусына муниципаль гарантия бирелгән зат;

Гарант - Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының «Югары Чыршылы авыл жирлеге» муниципаль берэмлеге (алга таба - муниципаль берэмлек), аның исеменнән Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Югары Чыршылы авыл жирлеге башкарма комитеты (алга таба – Башкарма комитет) исеменнән чыгыш ясый;

Гарантия очрагы-принципалның бенефициар алдындағы бурычларын үтәмәве яки тиешенчә үтәмәве факты;

Муниципаль гарантия- муниципаль берэмлек (гарант) гарантиядә кааралган вакыйга (гарантияле очрак) барлыкка килгәндә аның файдаусына гарантия (бенефициар) бирелгән затка муниципаль берэмлек бюджеты акчалары исәбеннән акчалата сумманы, гарант биргән шартлар нигезендә, аның язма таләбе буенча бенефициар алдындағы йөкләмәләрен үтәгән оченче зат (принципал) тарафыннан жавап бирергә тиеш булган бурыч йөкләмәләре торе;

Принципал - бенефициар алдында йөкләмәсе булган һәм инвестиция буенча Совет (алга таба - инвестицияләр буенча Совет) тарафыннан муниципаль гарантияләр рәвешендә муниципаль гарантияләр рәвешендә муниципаль ярдәм билгеләнгән инвестиация проекты муниципаль берэмлегенен инвестиация проектлары реестрына кертелгән инвестор булган зат;

Регресс таләбе-гарантның муниципаль гарантия буенча бенефициарга гарант тарафыннан түләнгән суммаларны каплау турындағы принципалга карата таләбе хокуки.

1.3. Муниципаль гарантияләр принципалларга конкурс нигезендә бирелә. Конкурсны Башкарма комитет оештыра.

1.4. Конкурсны үткәру турындағы каар Башкарма комитет каары белән рәсмилаштерелә, ул Башкарма комитет эше Регламентында билгеләнгән тәртиптә әзерләнә. Конкурсны үткәру турындағы каарда конкурсны үткәру датасы, конкурста катнашу турында гаризалар кабул итүнен башлануы һәм тәмамлануы билгеләнә.

1.5. Башкарма комитет конкурс үткәрелә башлаганчы кимендә 30 көн алдан Сарман муниципаль районының рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә конкурс уздыру турында мәгълүмат урнаштыра. Конкурс конендә инвестицияләр

буенча Совет утырыши билгеләнә. Мәгълумати хәбәрнамәдә конкурста катнашу түрүнда гаризаларны кабул итүнен вакыты, датасы һәм тәмамлану датасы, конкурс урыны һәм формасы, аны уздыру тәртибе түрүнда, шул исәптән конкурста катнашуны рәсмиләштерү түрүнда, конкурста жиңүче затны билгеләү түрүнда, конкурста катнашу очен кирәкеле документлар исемлеге, муниципаль гарантия бириү түрүнда шартнамә төзү срогы түрүнда белешмәләр бар.

1.6. Муниципаль гарантияләр чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрүнда муниципаль берәмлек Советы каарында күрсәтелгән гарантияләрнен гомуми суммасы чикләрендә бирелә.

1.7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль гарантияләрнен фаразлана торган суммасы, шулай ук муниципаль гарантияләр программасы, чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр бюджеты түрүнда муниципаль берәмлек Советы каарына күшымта булып торучы, башкарма комитет тарафыннан муниципаль берәмлекнен социаль-икътисадый үсеш фаразын эшләү һәм чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль берәмлек бюджеты проектын төзү түрүнда башкарма комитет билгеләгән срокларда финанс органыныа бирелә.

1.8. Муниципаль гарантияләр принципалга регресс таләбе хокукуы белән бирелгән муниципаль гарантия суммасыннан кимендә 100% күләмендә йөкләмәләрне (залог, поручительлек) үтәүне тәэмин итү шарты белән бирелә.

1.9. Залог предметы торле мөлкәт, шул исәптән эйберләр һәм мөлкәт хокуклары (таләпләр), эйләнештән алынган мөлкәттән, принципалның шәхесе белән аерылгысыз бәйле таләпләреннән, аерым алганда, тормышка яки сәламәтлекенә китерелгән зыянны каплау түрүндагы таләпләрдән һәм башка затка закон белән тыелган башка хокуклардан тыш була ала.

1.10. Муниципаль гарантия алуға дәгъва итүче затның, чиста активлар күләме муниципаль гарантиянен оч тапкыр күләмнән ким булган затларның поручительстволарын үтәүне тәэмин итү сыйфатында кабул итү рөхсәт итлеми.

II. Муниципаль гарантияләрне бириү шартлары һәм тәртибе

2.1. Муниципаль гарантияләрне бириү түбәндәге шартларны үтәгендә гамәлгә ашырыла (Россия Федерациясе Бюджет кодексында башкача каралмаган булса):

принципалның финанс хәле канәгатьләнерлек булган очракта;

муниципаль гарантияне Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115_3 статьясының һәм Россия Федерациясе граждан законнарының тиешле таләпләргә туры китереп бириү датасына кадәр, оченче зат тарафыннан йөкләмәләрне үтәүне тәэмин итү принципалга карата гарантның тулы күләмдә яисә гарантиянен нинди дә булса олешендә үтәлүгә бәйле рәвештә барлыкка килә торган принципалга карата регресс таләбен канәгатьләндөрү буенча принципалның бирүе;

принципалның, аның поручительләренең (гарантларының) муниципаль берәмлек алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча срогы чыккан (жайга салынмаган) бурычы, салымнар һәм жыемнар түрүнда Россия Федерациясе законнары нигезендә түләнергә тиешле салымнар, жыемнар, иминият кертемнәре, пенялар, шрафлар, процентлар түләү буенча бурычлары үтәлмәгән, шулай ук гавами-хокукый берәмлек булып торучы принципалның муниципаль гарантия буенча муниципаль берәмлек файдасына элек бирелгән муниципаль гарантия буенча муниципаль гарантия буенча вакытыннан алда (жайга салынмаган) бурычы булмау;

принципал реорганизация яки ликвидация процессында тормаса, принципалга карата тотрыксызылык (банкротлык) түрүнда эш қузгатылмаса.

2.2. Конкурста катнашу очен принципал Башкарма комитетка муниципаль гарантияләр

рөвшенендә муниципаль ярдәм курсатуға конкурста катнашу түрүнда Башкарма комитет житәкчесе исеменә ирекле язма рөвештә түбәндәгे документлар белән гариза (алга таба - Гариза) бирә;:

2.2.1. Учредитель документларының күчермәләре (юридик затлар булган принципаллар очен барлық үзгәрешләр һәм естәмәләр белән устав яки учредитель шартнамәсе). Физик затны индивидуаль эшмәкәр буларак дәүләт теркәвенә алу түрүнда таныклык күчермәсе (индивидуаль эшмәкәр булып торучы принципаллар очен);

2.2.2. Бюджетларның барлық дәрәжәләренә салымнар һәм жыемнар буенча бурыч торышы түрүнда салым органы белешмәсе, Россия Федерациясе Пенсия фондының иминият кертемнәре буенча бурыч торышы түрүнда территориаль органы белешмәсе, Россия Федерациясе Социаль иминият фондының иминият кертемнәре буенча бурыч торышы түрүнда территориаль органы белешмәсе, муниципаль гарантия бирү түрүнда гариза бирелгән көнгә кадәр 30 көннән дә иртәрәк түгел;

2.2.3. Ағымдагы чорга житәкчө вәкаләтләрен раслый торган документ күчермәсе (белешмә, беркетмәдән озэмтә, билгеләү түрүнда боерык h. b.) (юридик затлар булган принципаллар очен);

2.2.4. Гарантның принципалга карата регресс таләбен тәэмин итүдә файдаланырга тәкъдим итә торган мөлкәт түрүнда ирекле формада белешмә;

2.2.5. Залог предметы булып торган мөлкәткә хокуклар түрүнда документлар күчермәләре;

2.2.6. Залог объектларын бәйсез бәяләү бәяләмәсе күчермәсе;

2.2.7. Йөкләмәләрне үтәүне тәэмин итү буенча документлар (залог түрүнда шартнамә, поручительлек шартнамәсе);

2.2.8. Принципал һәм бенефициар арасындагы шартнамәнен (килешү) күчермәсе, ул булмаса, муниципаль гарантия бирү шарты белән шартнамә (килешү) проекты контрагент (заем бирүче) хаты белән бергә шартнамә проектын төзү;

2.2.9. Принципалны гарант тарафыннан барлық чыгымнарны (ләкин принципал йөкләмәләре белән тәэмин итәлгән суммадан артмаган күләмдә) түләүгә күчерү очен принципалның барлық счетларыннан акцент төшереп калдырууга хәл итү принципалның имзасы һәм принципал мөһәре белән расланган муниципаль гарантия бирү буенча гарантның барлық чыгымнарина рөхсәт.

2.3. Салым салуның гомуми системасын кулланганда документлар:

1) бухгалтерлык балансы (ОКУД 0710001 формасы буенча);

2) керемнәр һәм чыгымнар түрүнде хисап (ОКУД 0710002 формасы буенча);

3) аңлатма языу(муниципаль бюджет һәм автоном учреждениеләр очен "Дәүләт (муниципаль) бюджет һәм автоном учреждениеләрнең еллык, кварталлы бухгалтерлык хисапларын төзү, тапшыру тәртибе түрүнде инструкцияне раслау хакында" ТР Финанс министрләгы боергы нигезендә, башкалар очен-якынча форма);

4) ин эре дебиторлар һәм кредиторлар (бурычның гомуми суммасыннан 5% тан артык) һәм бурычның килем чыгу даталарын курсатеп, бухгалтерлык балансы буенча дебитор һәм кредитор бурычлары (бурычның һәр төре буенча) расшифровкасы;

5) соңғы ике елда алынган муниципаль берәмлек бюджеты акчаларыннан максатчан файдалану түрүнде мәгълүмат (мондый шартлар булган очракта);

6) принципалның бухгалтерлык хисабының дөрөслеге түрүнде аудитор бәяләмәләре (Россия Федерациясе законнары нигезендә ел саен аудитор тикшерүе узарга тиешле юридик затлар очен).

Документлар ағымдагы финанс елының алдагы елына, соңғы хисап чорына һәм алдагы елның шул ук чорына Россия Федерациясе Финанс министрләгы раслаган формалар буенча бирелә.

2.4. Принципал тарафыннан махсус салым режимын кулланганда документлар:

1) соңғы ике тәмамланган финанс елына салым декларацияләренен (булган очракта) муниципаль гарантия алууга гариза бирелгән көнгә кадәрге күчермәләре.

2.5. Эгәр принципал йөкләмәләрен үтәүне тәэмин итү оченче зат поручительлеге

булса, ёстэмэ рэвештэ поручительнен язмача раславы, поручительнен элеге тэртиптэ караган документлары, шулай ук аларны кабул иту туринда салым органы тамгалары белэн бухгалтерлык балансыныц һэм чыгымнар туриндагы хисапныц күчермэлэрэ (максус салым режимнарын кулланучы оешмалар очен поручительнен чиста активларына бэйsez бэя бирү күчермэссе) бирелэ.

2.6. Бухгалтерия балансы, керемнэр һэм чыгымнар туринда хисап, оешмалар һэм индивидуаль эшмэкэрлэр очен салым салуныц гомуми системасын кулланучы салым декларациялэрене күчермэлэрэ федераль салым хэмээнен территориаль органы кабул иту туринда тамга белэн бирелэ. Бухгалтерлык хисаплылыгын электрон рэвештэ тапшырганда, принципал салым органнары тарафыннан бухгалтерлык хисабын электрон имза белэн расланган квитанция тапшырырга тиеш. Бухгалтерлык хисаплылыгын почта бүлэгэ аша тапшырганда принципал кертемнэрнен күчермэсэн курсэтергэ тиеш.

2.7.Юридик зат булган принципал тарафыннан тапшырыла торган документларныц күчермэлэрэ житэхчимэй имзасы һэм оешманиц мөнхөр белэн раслана. Индивидуаль эшмэкэр булып торчы принципал тарафыннан тапшырыла торган документларныц күчермэлэрэ индивидуаль эшмэкэрнен имзасы һэм мөнхөр (булган очракта) белэн раслана.

2.8. Конкурс үткэри туринда мэгълүмати хэбэрнамэдэ курсэтелгэн срокта принципал Башкарма комитетка элеге Тэртипнэц II бүлгэндэгэ 2.5-2.18 пунктларында курсэтелгэн документларны күшүн гариза бирэ. Башкарма комитет гариза терки һэм принципалга кабул ителгэн документлар исемлеген, аларны кабул иту датасын, шулай ук документларны кабул иткэн затныц фамилиясен, исемен, этисене исемен һэм вазыфасын курсэти, расписка бирэ.

Конкурс үткэри туринда мэгълүмати хэбэрнамэдэ курсэтелгэн срок чыкканнан соң кергэн гаризалар кабул ителми.

2.9. Башкарма комитет гариза кабул иту тэмамланганин соң 5 эш көне эчендэ, элеге тэртиптэ караган документлар күшүн, принципалны элеге Тэртипнэц 2.1 пунктында билгелэнгэн талэплэргэ туры килү - килмэүгэ тикшерүнэ гамэлгэ ашира, инвестициялэр буенча Совет очен элеге талэплэргэ туры килү яисэ принципалныц элеге талэплэргэ туры килмээ турина мэгълүмат эзерли һэм инвестициялэр буенча Совет утырышында карау очен мэгълүмат һэм документлар тапшыра.

2.10. Принципалныц финанс хэлэн анализлау, муниципаль гарантия биргэндэ тээмийн итүнен житэлрек булуун, ышанычлылыгын һэм ликвидлылыгын тикшерү, шулай ук принципалныц финанс хэлэн мониторингы, муниципаль гарантия биргэннэн соң бирелгэн тээмийннатныц житэлрек булуун, ышанычлылыгын һэм ликвидлылыгын тикшереп тору Россия Федерациис Бюджет кодексыныц 115.2 статьясындагы 5 пункты нигезендэ жалеп ителгэн агент тарафыннан башкарма комитет актлары нигезендэ гамэлгэ аширыла.

2.11. Инвестициялэр буенча Совет утырыши элеге Тэртип нигезендэ мэгълүмат һэм документлар кергэннэн соң 20 кон эчендэ уза.

Муниципаль гарантиялэр рэвешенде муниципаль ярдэм курсэту (бирүдэн баш тарту) турина каар Совет утырыши көнендэ кабул ителэ.

2.12. Конкурс ике һэм аннан да күбрэк принципал катнашында үткэрелгэн дип санала.

2.13. Конкурснын жицуучесе булып элеге Тэртип талэплэрене туры килэ торган бер генэ принципал санала.

2.14. Конкурс нэтижэлэре инвестициялэр буенча Совет утырыши беркетмэсэндэ чагылдырыла, ул рээс яисэ аны алмаштыручы зат тарафыннан һэм инвестициялэр буенча Совет секретаре тарафыннан имзалана.

2.15. Конкурс нэтижэлэре турина мэгълүмат Сарман муниципаль районныныц «Интернет»мэгълүмат-телекоммуникация цэлтэрэндэгэ рэсми сайтында конкурс нэтижэлэрэн чыгарганин соң 2 агна эчендэ урнаштырыла.

2.16. Совет кабул иткэн каар туринда Башкарма комитет принципалга муниципаль ярдэм курсэту (бирүдэн баш тарту) турина каар кабул итэлгэннэн соң 5 эш көне эчендэ язма (заказлы хат белэн, тапшыру турина хэбэрнамэ белэн яисэ шахсэн имза белэн) хэбэр итэ. Инвестициялэр буенча Совет тарафыннан муниципаль ярдэм курсэтудэн баш тарту турина каар кабул ителгэн очракта, принципалга муниципаль ярдэм курсэтудэн баш тарту

сәбәпләрен нигезләү кертелә.

2.17. Муниципаль гарантия формасында муниципаль ярдәм күрсәтүдән баш тарту очен нигезләр булып тора:

- принципалның әлеге Тәртип таләпләренә туры килмәв;
- принципалга муниципаль гарантия бирунен максатка ярашсызлыгы турында бәяләмә;

2.18. Башкарма комитет инвестицияләр буенча Совет тарафыннан муниципаль гарантияләр рәвешендә муниципаль ярдәм күрсәтү турында карап кабул итеп гәннән соң 10 эш көне эчендә Башкарма комитеттың муниципаль гарантияләр рәвешендә муниципаль ярдәм күрсәтү турындагы карапы проектын әзерли һәм билгеләнгән тәртиптә аны килемштерүгә жибәрә.

2.19. Муниципаль гарантия бирү турында шартнамә проектын, залог һәм (яки) поручительлек шартнамәләре проектларын әзерләү һәм гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү (өлешчә үтәү) йөзеннән гарант тарафыннан түләнгән суммалар регрессы тәртибендә гарантка мөмкин булачак йөкләмәләренен принципал тарафыннан үтәлүен тәэммин итү турында Башкарма комитет гамәлгә ашырыла.

2.20. Гарант конкурс жинучесе белән гарантия бирү турында, конкурс тәмамланганнан соң һәм беркетмәне рәсмиләштергәннән соң, гарантия буенча йөкләмәләрне үтәүгә (өлешчә үтәүгә) гарант тарафыннан түләнгән суммаларны регресс тәртибендә гарантка кайтару буенча аның мөмкин булачак йөкләмәләрен үтәүне тәэммин итү турында шартнамә төзи.

2.21. Муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәне вакытыннан алда туктату очен түбәндәгө очраклар нигез булып тора:

- бүләп бирелгән бюджет акчаларын максатсыз файдалану (файдаланма) фактлары ачыкланса;
- инвестицион проектны тормышка ашыру барышын мониторинглаганда инвестицион проект турында дөрес булмаган белешмәләр ачыкланса;
- инвестицион проект максатларына ирешүгә кiterə торган, алдан планлаштырылган күләмнәр белән чагыштырганда финанслашу күләмнәре киметләсə;
- принципалга карата банкротлык яки ликвидация процедуralары үткәрелсə;
- принцип белән инвестицион проектны гамәлгә ашыру чорында федераль, өлкә һәм (яки) жирле бюджетларга салымнар, жыемнар түләмәү кертелсə;
- Россия Федерациясе законнарын, шулай ук инвестицион проектны гамәлгә ашыруга бәйле билгеләнгән тәртиптә расланган стандартларны (нормаларны һәм кагыйдәләрне) бетерү турында контролълек итүче һәм күзәтчелек органнарының таләпләре системалы рәвештә үтәлмәсə;
- принципал шартнамәдә каралган инвестицион проектны гамәлгә ашыру буенча үз йөкләмәләрен үтәмәсə.

III. Йомгаклау нигезләмәләре

3.1. Әгәр гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуки барлыкка килүгә китерсә яисә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка юл куелуга бәйле булса, мондый гарантияне үтәү муниципаль берәмлек бюджеты чыгынларында исәпкә альна.

3.2. Әгәр гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуки барлыкка килүгә китермәсə һәм бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка юл куелуга бәйле булмаса, мондый гарантияләрне үтәү муниципаль берәмлек бюджеты чыгынлары составында чагылдырылыша тиеш.

3.3. Гарант тарафыннан гарантия буенча йөкләмәләрнен тулы күләмнәдә яисә нинди дә булса олешендә үтәү очен гарант тарафыннан түләнгән акчалар регрессы тәртибендә гарант тарафыннан альнган акчалар яисә гарантка бенефициарның принципалга карата таләбе хокукин үтәү йөзеннән гарант тарафыннан альна торган акчалар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

3.4. Гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү (өлешчә үтәү) йөзеннән гарант тарафыннан

түләнгән суммалар регрессы тәртибендә принципал тарафыннан гарантка түләү тәртибе һәм сроклары гарант белән принципал арасындагы шартнамә белән билгеләнә. Әлеге мәсьәләләр буенча якларның килешүе булмаганда, гарантның принципалга карата регресс таләпләрен канәгатьләндөрү гарант таләбендә күрсәтелгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

3.5. Муниципаль гарантияләрне бирү һәм үтәү муниципаль бурыч кенәгәсендә чагылдырылырга тиеш.

3.6. Башкарма комитет бирелгән гарантияләрне, алар буенча муниципаль бурычны арттыру, принципаллар яисә оченче заглар тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантия белән тәэмин ителгән принципал йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә муниципаль бурычны киметү, принципалларның гарантия белән тәэмин ителгән йөкләмәләрен тулы күләмдә яисә нинди дә булса өлешендә туктату, бирелгән гарантияләр буенча гарант тарафыннан түләүләрне гамәлгә ашыру, шулай ук муниципаль гарантияләр белән билгеләнгән башка очракларда муниципаль бурычны киметүне алып бара.

3.7. Башкарма комитет муниципаль берәмлек Советы каравына муниципаль гарантияләрү бирү программасының үтәлеше турында муниципаль берәмлек бюджеты үтәлеше турында хисап кертә.